

Stare de teatru

Nu se răriseră încă norii nopții de toamnă tirzie, când o zarvă veselă cuprinse castelul. Cîntatul confuz al cocoșilor, hămăitul întăritat al ogarilor de vînătoare, fornăiturile armăsarilor arabi, colcăiala de argint a peștilor din lacul înghețat la mal, sub salcîmii ziși „ai filosofilor”, zăngănitul armurilor, vîjîitul săgeților slobozite din arbaletelile cu pat de fildeș din Indii, și, peste toate, mirosul îmbietor al mîncărilor delicioase, pulpele de vițel stropite cu vin burgund, mirodeniile de China, două chervane răsturnate, pline cu portocale și lămpi grecești, cofeturile de Prado și plăcintele flamande cu nucșoară și smochine zaharosite, brînzeturile de Franția, șampania țîșnitoare de Bourgogne, puful răscolit de vînt al piersicilor de Dakar și Bab-el-Mandeb, ciubucurile de lut ars care au fumegat tot drumul pe șlepurile colorate venind de la Bangkok... Aparatele-minune, toate în poziție, pentru a păstra vicleanei nemuriri prima apariție a splendidei curtezane, ziua, la balconul ornate cu steaguri țesute cu fir de aur și viță verde-albăstruie, sclipind de roua scurtei nopți. Sunetele dulci ale alăutelor, ghitările de Hispania, ciupite de muzicanți cu ochii arzători... flautul argintat de Renania, despre care se șoptește că ar fi fost atins de degetul mic al Burg-Meister-ului Mozart, într-o scară cu pudră și păuni... Acrobați cu fețe pictate în toate culorile iadului convenabil (al, iadul !), o trupă de actori — cei care au jucat chiar în fața înghețatului prinț al friguroasei Danemarce; ghicitoare cu ochi subțiri, din împărăția Soarelui Veșnic, țigani scăldați din cap pînă în picioare în monezi fal-

se, poeți-hoți-de-cai-pentru-furat-prințese-melancolice-și-exigente, truveri cfebi, cavaleri neîntrecuți și regine alinate, oftînd toate deodată, bijuterii din Amsterdam și Anvers, cu darurile lor ferecate în sipele zgîrcite de jad și învelite în blană de leopard fricos, corăbieri și corsari — spuma mărilor din Nord ! — pictori, masoni, geometri și astronomi, alchimisti, doctori, înțelepți și bufoni, mercenari, scutieri, pași cu tuleiele trase cu creionul, rupători de lanțuri, halebardieri, bigoți, tenori, baletrine, sufleuri, mînuitori de copaci zburători și de regi căzînd grațios din cerul dreptății regești, pînditori de profesie, cheflii amuzanți, văduve focoase și un car de fecioare nemîngîiate, cu gulerașe mici, apretate și albe...

Sărbătoarea petrecu întrecă vremea mindei zile, fără ca sărbătoritul să apară în loggia încoronată cu viță și blazoane cu grifoni. Oaspeții cîntară, poezii tieluiră imnuri iscusite, cavalerii se întrecură în turniri sălbatice, corul de fecioare izbucni să stearcă lacrimi unui călău renumit, armăsarii aduși din pustiiurile Anatoliei se plimbară plictisiți, strivind sub copite coji de portocale sau vreun cerșetor rătăcit în uitarea vinului... Seara cade, ca o grimasă a dezamăgirii, peste haosul ospățului stins. Au adormit care pe unde, cu ciosvîrta de miel în mînă, înșingărată și neisprăvită... Bufonii repetă inutil cîteva trucuri răsuflăte. Uneori plîng, încețîșor... Cine mai știe dacă s-au născut chiar pentru asta ? !

O spadă falnică se leagănă într-o ceafă de berbec fript la proțap. Un cîntăreț orb se lînguie cu sughițuri pe o treaptă de gresie roșcată, lingă havuz. Piticii își țin toți bărbia în palme și privesc în gol. Un cer pustiu își întinde splendoarea inutilă a stelelor peste sărbătoarea frîntă a castelului...

Dar, prin ce vale vor fi rătăcind, de unul singur, Actorul și Autorul pentru care am comandat această sărbătoare ? În ce colț necălcăat al pădurii, în ce margine albită de lună, sub ce fel de stea numai a lui s-au retras, ficcare, pentru a înlătura, cu răbdare de inger bun și inteligent, balastul îndoielilor mele cotidi-

toată lumea

iubește teatrul

toată lumea iubește teatrul

enc, învățându-mă să nu mai fiu susceptibil la sublim, lăsându-mă curat și luminat de farmecul sfînt al rostirii lor?

Mă voi trezi la ceas de taină, le voi face marca mai albastră și le voi așterne covor de nori pentru neliști viitoare... Fiindcă neliniștea de acum se numește Shakespeare... Și Victor Rebengiuc, Gheorghe Dinică, George Constantin...

Deschid larg fereastra, pentru ca floarea iubirii, rostul meu, să nu se ofilească... niciodată... Peste mașina mea de scris poartăse razele argintate ale lunii.

Viața mea fără teatru ar fi o crudă învățare a existenței măsluite de zmeii-zmeilor neînvinși la timp.

■ Marin Constantin

Gîndind asupra artei, asupra vieții

De cîte ori, în clipe de răgaz muzical, poposeam sub cupola teatrului dramatic, plecam, abătut sau reconfortat, gîndind și iar gîndind, asupra artei, asupra vieții...

E de necuprins în cuvinte istovul cu care plătești orice izbîndă adevărată, oricît de mare, oricît de modestă... Îmi vin în minte Silvia Popovici, George Constantin, Gheorghe Cozorici, care, prin anii 1951—1952, veneau — fata, școlăriță la „Zoia Kosmodemianskaia”, iar băieții, din două reputele uzine: „Vulcan” și „Armătura” — în colectivul de teatru al ansamblului U.T.C. Mi-au fost apropiate căutările lor frenetice, prin poezii sau piese de teatru, scurte, spre concretizarea marelui talent ce se ghicea în fiecare din ei. Logănările lor șagălnice în hamaclul înalt al visurilor...

Cîte nopți înstelate se deschideau lecturilor în singurătate, cîtă lumină se strecura în arzătoarea lor privire, cîtă muzică ascultam în sensibilitatea lor contaminantă, cîtă osîrdie și pasiune în „scriile din Gutenberg 19”... Înfloreau cu candoarea celor mai primăvăratice flori, iar mai tîrziu, vizavi de Teatrul Municipal, în și pe lîngă Alma Mater de deasupra a-

cestui lăcaș, și-au cultivat harul prin măiestria atîtor mari valori ale învățămîntului românesc de teatru. Generația adolescentă a acelor vremuri, azi în plină maturitate, și-a putut umple inimile de fiorul autentic transmis de pe scenă de acești prodigioși actori. Și o mai pot face și acum... Mă urmărește, încă, Silvia Popovici, privirea aceea, vreau să zic, încărcată de patima muzicii, pe care o avea cînd venea la repetițiile corului U.T.C., cor prin care mă dăltuiam eu însumi... Ce ajutor de dincolo de noi mi-ar fi trebuit pentru a ghici în acea privire ceea ce va deveni celebra privire a celebrei noastre Darelée...? Cînd se va fi hotărît, oare, Silvia Popovici să recunoască în ea valențele ce o apropiiau de marea cîntăreață? Numai ea știe...

Există sușuri și coborișuri în cariera oricărui mare actor. George Constantin însă a fost ocrotit de Parce și hărăzit saltului permanent, din vîrf de piramidă în alt vîrf de piramidă.

Iar Gheorghe Cozorici, cu sufletul său atît de larg, cu glasul său puternic, precum vrerea însăși, trăind și murind în atîtea destine, în frumoasa grădină a iubirilor sale suspendate, strălucește ca un luceafăr în Luceafărul eminescian...

În aceeași galerie a dăruirilor ce susțin în timp edificiul nepieritor al Taliei românești se află și Benedict Dabița, de mult doar o amintire... Apariție meteorică, insolită... Un fel de Păcală aruncat de soartă în Capitală... Fiu al naturii, ivit parcă din freamătul de codru, se simțea la el acasă în *Livada cu vișini*... Pălmaș nocturn și ucenic ghiduș la „Cireșica”, în preajma marelui G. Storin, a Luciei Sturdza Bulandra, a lui Jules Cazaban, Ștefan Ciubotărașu, Fory Etterle... Truditor neostoit în lumea de aiurea a stafiilor propuse de geniile universale sau autohtone...

Ființa lui — ființa artei sale... S-a despărțit de toți jucînd teatru, rațiune statornică a jocului său existențial, în patul unui spital, tînuț vremelnice de cea mai necruțătoare dintre boli. Dacă-l întrebai, în acele zile, cum se mai simte, îți răspundea, senin și zîmbitor: „Ca-n cer!”.

De cîte ori, în clipe de răgaz muzical, poposesem sub cupola teatrului dramatic, plec, abătut sau reconfortat, gîndind și iar gîndind, asupra artelor, asupra vieții...

toată lumea
iubește teatrul